

9. Лебединська О. Ю. Стратегічне планування і визначення стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку регіонів / О. Лебединська // Упр. сучас. містом. - 2003. - № 10/12. - С. 102-107.

10. Лесечко М. Д. Стратегічне планування : навч. посіб. / М. Д. Лесечко, Р. М. Рудніцька ; ЛРІДУ НАДУ. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 73 с.

11. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : монографія / В. М. Мартиненко. - Х. : Вид-во ХарРІДУ НАДУ "Магістр", 2003. - 220 с.

12. Надолішній П. Організаційно-функціональна структура державного управління: поняття і соціальна практика / П. Надолішній // Вісн. НАДУ. - 2003. - № 3. - С. 31-42.

13. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. / Н. Р. Нижник, О. А. Машков ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. - К. : Вид-во УАДУ, 1998. - 160 с.

14. Осовська Г. В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. / Г. В. Осовська, О. Л. Фіщук, І. В. Жалінська. - К. : Кондор, 2003. - 193 с.

15. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. В. Тертичка. - К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. - 750 с.

16. Токовенко В. В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії : монографія / В. В. Токовенко. - К. : Вид-во УАДУ, 2001. - 256 с.

17. Управление организацией / под ред. А. Г. Поршнева, З. П. Румянцевой, Н. А. Саломатина. - 2-е изд. - М. : ИНФРА-М, 1998. - С. 139.

18. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті. Концептуальні аспекти : монографія / Ю. П. Шаров. - К. : Вид-во УАДУ, 2001. - 302 с.

19. Chandler A. D. Strategy and structure / A. D. Chandler. - Cambridge : chapters in the history of the industrial enterprise : MIT Press, 1962. - 463 p.

Олена Суший,

кандидат філософських наук,

докторант НАДУ

Міждисциплінарні дослідження державного управління: архетипний напрям

У статті розглянуто архетипний підхід як напрям міждисциплінарних досліджень, який доповнює можливості аналізу проблем теорії та історії державного управління і місцевого самоврядування. Викладено зміст авторської (Л.Бурлачук, Е.Афонін, О.Донченко) методики, активно використовуваної у моніторингових дослідженнях, результати яких дають змогу інтерпретувати процеси суспільних змін на їхньому глибинному (архетипному) рівні, що виявляє закономірний характер таких змін. Наведено підсумки роботи української школи архетипіки.

Ключові слова: архетип, архетипний підхід, державне управління.

The archetypal approach as a new interdisciplinary paradigm which complements the capabilities to analyze the problem of the theory and history of public administration and local self-administration is considered in the article. Author's method (L. Burlachuk, E. Afonin, E. Donchenko) of monitoring societal change provides an opportunity revealing a regular character of such alterations in their deep (archetypal) level. The outcome of the Ukrainian school of archetypika has been described.

Key words: archetype, archetypal approach, public administration.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науково-практичними завданнями. Розрив або невідповідність проголошуваних державою цілей, норм, цінностей, ідеалів та реальної практики їх утілення в усі часи були одним із найгостріших протиріч у взаємовідносинах між людиною, державою та суспільством. Нинішня потреба в оновленні політичного та соціального укладу життя на пострадянському просторі спонукає до пошуків форм і механізмів державного управління, які вже довели свою спроможність і здатні бути настільки ж ефективними й за нових соціальних умов. Тернистий шлях суспільно-державних перетворень показує, що перенесення практик і процедур потребує культурно та інституційно підготовленого ґрунту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній соціогуманістиці активно залучається архетипний підхід до міждисциплінарних досліджень, про що свідчать праці російських [1; 6; 9; 11; 12; 15] та українських [2-5; 7; 8; 13] науковців; на підвищення наукового інтересу до означеної проблеми вказують проведені міжнародні теоретико-методологічні семінари "Архетипіка й державне управління" [16; 17]; вітчизняними вченими розвивається українська школа архетипіки.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Необхідно відзначити, що "нові соціальні умови" можна умовно розуміти як якість і як середовище соціальної системи. Перше дає змогу розглядати і порівнювати різні типи суспільно-політичних організацій та управлінських практик, їхню динаміку, інституційне (соціально-матеріальне) оформлення, характер і специфіку (історичний, інституційний підходи). Друге постає у вигляді умов, що зводяться до соціокультурних комунікативних практик та їх інституціалізації, які за нових обставин наперед визначають особливості існування та розвитку соціальної системи як такої (міждисциплінарні підходи: психологічний, соціологічний тощо).

Проте сучасні проблеми демократичного творення держави за умов нової (постмодерної) соціальної реальності пов'язані з психологією людей, що, як стверджує С.Московічі, частіше, ніж це заведено вважати, є засадовою для соціального (суспільних структур, продуктів, інституцій тощо) [14, с. 6-7]. Тому криза суспільної свідомості постає як першопричина та джерело інституційних змін. Таким чином, міждисциплінарний аналіз проблем державного управління може бути доповнений підходом, що розкриває гли-

бинні форми трансляції психосоціального досвіду, його відображення в суспільно-політичних та державно-управлінських процесах.

Таким науковим підходом є архетипний підхід, що доповнює аналіз проблем теорії та історії державного управління і місцевого самоврядування іншим ракурсом розуміння процесів суспільної трансформації. Визначення евристичних можливостей архетипного напряму, методів емпіричного виявлення та аналізу чинників соціетальної психіки стає *метою статті*.

Виклад основного матеріалу. За умов загальносистемних трансформацій спроби вилучити із системи чи замінити яку-небудь інституцію або "штучно" ввести до системи чужорідний елемент можуть, з одного боку, наштовхнутися на "захисні реакції" системи, здатні порушити її цілісність та сталість існування. З другого боку, запозичені з метою суспільно-політичних перетворень форми (наприклад, формально-правові норми), не справляючись зі своїм призначенням за умов "іншорідного" для них психосоціокультурного середовища, починають "мутувати", провокуючи при цьому дисфункції соціальної системи.

Відтоді як швейцарський вчений К.Юнг 1919 р. у праці "Інстинкт та несвідоме" ввів до наукового обігу поняття психологічного архетипу, визначивши його як безособове або безпосередньо колективне несвідоме [19], осмислення цього феномену стало невід'ємним складником соціогуманітарних досліджень. У своїх працях на роль психологічного чинника звертали увагу П.Бурдьє, М.Вебер, Е.Дюркгейм, М.Еліаде, Г.Лебон, С.Московічі, Х.Ортега-і-Гассет, Г.Тард, Е.Фромм та ін.

Архетип - це прихований у колективному несвідомому культурний стереотип, "першообраз", природжена психологічна схема мислення, яка опосередковано впливає на діяльність соціальних суб'єктів. Рівень та механізми впливу архетипу на людину за різних суспільно-історичних умов різні. На початку соціального циклу, коли психологічне сприйняття людини орієнтоване на зовнішні форми речей (екстраверсія), архетипи є надперсональним чинником психосоціального розвитку. Водночас з усвідомленням людиною себе суб'єктом соціального розвитку архетипи безпосередньо "вплітаються" в структуру психічного буття людини і стають своєрідним "сполучним" матеріалом, який забезпечує її особистісну цілісність та усталеність розвитку. Свого змістового наповнення першообраз набуває, проникаючи у свідомість і наповнюючись усвідомленим досвідом реальної дійсності, тобто архетипними уявленнями, образами, символами тощо, які відображають бажання, очікування, прагнення та надії людей, що виникають у результаті спільної роботи свідомості та колективного несвідомого. Трансляторами глибинних активів від давніх часів були міфи, казки, фольклор, різноманітні вірування, що концентрують високий символізм ідей та образів у зіставленні з їх історичними паралелями.

На ґрунті ідей "аналітичної психології" К.Юнга, які були доповнені положеннями "культурно-історичної теорії" Л.Виготського, "символічного інтеракціонізму" Дж.Кулі, а також уявлень про культуру як ціннісно-символічну систему (ціннісний підхід) та духовну інтенцію життєдіяльності людей (діяльнісний підхід), російськими культурологами розроблена концепція культурних архетипів [12, с. 389-420].

Культурні архетипи являють собою культурні першообрази, уявлення-символи про людину, її місце в природі та суспільстві, нормативно-ціннісні орієнтації, які задають зразки життєдіяльності людей, "проростаючи" крізь багатовікові шари історії та культурних трансформацій, зберігаючи своє значення та смисл у нормативно-ціннісному просторі сучасної культури. Це - глибинні культурні установки "колективного несвідомого", найусталеніші елементи соціального світу, які "працюють" на збереження культурного генотипу того чи іншого народу. Тому правомірно розглядати культурні архетипи як інформацію, яка має соціально-управлінську цінність. Водночас культурні архетипи як первинні, архаїчні форми адаптації людини до навколишнього середовища підлягають вивченню шляхом реконструкції впливу цього середовища (географічного, геополітичного, господарського, соціального, політичного, культурного, релігійного тощо) на їх формування. Символічна ж природа культурних архетипів, що відображається у смислових, ціннісних орієнтаціях людей, дає змогу інтерпретувати й типізувати архетипи шляхом "осягнення" простору символічного.

Погоджуючись загалом із логікою викладу положень концепції культурних архетипів, відзначимо, що вона спирається на визнання постійності та незмінності архетипів, яке бере свій початок від юнгівської традиції. Але, з іншого боку, правильний за своєю суттю висновок про те, що культурний архетип можна розглядати як інформацію, яка має соціально-управлінську цінність, не набуває свого розгортання в напрямку майбутнього. Тому фактично залишається нерозв'язаним і суперечливим питання про співвідношення архетипних уявлень, які важко зазнають змін, та історичного суб'єкта, який змінюється і є носієм як культурного генотипу, так і духу часу.

Подолати це протиріччя й запропонувати дійовий підхід до його розв'язання намагаються у своїх дослідженнях представники української школи архетипіки (Е.Афонін, Л.Бурлачук, О.Донченко, А.Мартиненко, Ю.Романенко та ін.). Як вихідну тезу було висловлено припущення, згідно з яким обґрунтована К.Юнгом та його послідовниками незмінність успадкованих образів колективного несвідомого може мати динамічний характер, що в подальшому дало змогу створити науково-дослідницьку методологію аналізу історично змінюваної соціальної поведінки. Визнання факту мінливості впливу психічного та соціального на суспільну історію було трансформовано в розробку якісно-кількісних методик діагностики культури, які дають

змогу досліджувати зв'язок між суб'єктивним за своїм походженням знанням та онтологічним за своєю сутністю архетипом культури.

Пошук усталеного балансу національно-державного розвитку за нових суспільно-історичних умов актуалізував питання про національні особливості або, точніше, про особливості психосоціальної культури національно-державних утворень. На нашу думку, розв'язати це питання можна в контексті гармонізації комплексу психосоціальних, культурно-символічних та соціально-інституційних чинників, які визначають розвиток системи "людина - суспільство - держава". Весь цей комплекс спирається на творця (людину та природу), зокрема на притаманний кожній з епох суспільно-історичного розвитку свій психосоціальний тип "всезагальної людини". Останній же "диверсифікується" на "неповторну одиничність" людини та невід'ємну від неї "людську всезагальність", що змінюють і водночас комплементарно доповнюють одна одну.

Очевидно, що історичних змін зазнає і людська ідентичність, яка є ключовим елементом суб'єктивної реальності і перебуває в діалектичному взаємозв'язку із суспільством та його інституціями. При цьому на зміну ідентичності (соціальної) людини доби модерну з її (людини) матеріалістичною картиною світу та "прив'язаністю" до певних соціальних груп і класів приходить нова (соціетальна) ідентичність доби постмодерну, яка характеризує індивіда з точки зору його ототожнення із самим собою в контексті його особистої цілісності й неперервності власного розвитку. Інакше кажучи, на зміну єдності соціально-матеріального світу доби модерну приходить єдність постмодерного психосоціального світу з його свідомими та несвідомими (символічними) формами існування. Обидва модуси ідентичності (соціальної та соціетальної) супроводжують будь-яку суспільно-історичну добу, проте домінування соціального або соціетального модусу ідентичності, власне кажучи, наперед визначає характер тієї чи тієї суспільно-історичної доби [10, с. 267].

У ширшому суспільно-історичному контексті слід відзначити, що соціальний (соціально-матеріальний) та психосоціальний (соціетальний) чинники немовби у фокусі збирають та відображають усі складності й перипетії суспільно-історичного процесу й зокрема перипетії суспільно-трансформаційного процесу. Тому успіх нинішніх суспільних реформ залежить від тих відносин, що складаються між матеріальним та ідеальним, зовнішнім і внутрішнім, соціальним та психічним у людській природі. Конфлікти ж, які супроводжують суспільні перетворення та реалізацію державно-політичних рішень, зосереджені переважно у психосоціальній культурі людини, політико-управлінської еліти та суспільства загалом [4]. Таким чином, сьогодні об'єктивно назріла необхідність емпіричного виявлення та аналізу чинників соціетальної психіки.

Для вивчення психосоціальної реальності, що розвивається (зокрема, притаманної постмодерну соціетальної психіки), наприкінці 1980-х рр. Е.Афонін розробив проєктивну психодіагностичну методикау "кольорових

уподобань" [3], яка згодом була адаптована до масових опитувань громадської думки й використана як кількісна методика для організації моніторингу загальносистемних змін в українському суспільстві (1992-2010 рр.). У 2000-2001 рр. на підставі розроблених О.Донченко уявлень про властивості, стани та процеси соціальної психіки [7] спільно з Л.Бурлачуком та його колегами розроблено та адаптовано до можливостей опитувань громадської думки методика БАД (Л.Бурлачук, Е.Афонін, О.Донченко) [4]. При цьому якщо методика "кольорових уподобань" реально забезпечує кількісний аналіз динаміки загальносистемних змін, то на підставі методики БАД здійснюється аналіз якісних психосоціальних змін в українському суспільстві, який дає змогу відстежувати динаміку його якісних змін.

Методика "кольорових уподобань" - це проєктивна тестова методика, засадовою для якої є емоційне ставлення до природно відповідної системи кольорів веселки. Серед цього набору виокремлюють за пріоритетністю два відношення кольорів, умовно зараховуваних до "холодного" та "теплого" кольорів цілісної системи веселки. Розгляд 49 комбінацій кольорових преференцій дає змогу з достатньо високим рівнем ймовірності (близько 80%) ідентифікувати, наприклад, гендер людини, канали модальності, рівень адаптивних можливостей людини, її професійні орієнтаційні можливості тощо.

Методика БАД являє собою шість бінарних шкал-опозицій, які дають змогу адекватно відображати стан сформованості соціальної або соціальної ідентичності. Кожна з цих психосоціальних характеристик являє собою своєрідний історичний результат того, що не раз повторювалося як у поведінці однієї людини, так і в долі цілого народу. Розглянемо ці бінарні шкали-опозиції:

1. Пара "екстраверсія - інтроверсія" відображає установку на світосприйняття й характеризує спрямованість соціальної психіки або на зовнішню, матеріальну, сутність об'єкта або, навпаки, всередину об'єкта.

2. Пара "емоційність-прагматичність" якісно визначає ментальні характеристики. У працях із соціології знання М.Шелер наполягає на пріоритеті емоційного сприйняття перед раціональним сприйняттям. Одна з ключових ознак ("емоційність"), власне, й зумовила "жертвну" сутність радянської людини, орієнтуючи її тим самим на "соціально значущу" поведінку в дусі "спершу думай про Батьківщину, а вже потім про себе". Протилежна якісна ознака ("прагматичність") відображає сучасну соціально-поведінкову реакцію людей, зорієнтовану на утилітарні цінності, фінансову чи матеріальну користь та економічну ефективність.

3. Пара "раціональність - ірраціональність" характеризує прийняття рішень на підставі розумного розрахунку. Взаємодія раціональності та "ліберальної свободи" в сучасному суспільстві забезпечує можливість поетапного досягнення особистісно значущих прагматичних цілей ("слона треба їсти по частинах"). Водночас ірраціональність, яка спирається переважно на підсвідомість, потребує цілісних ("гештальтових") форм світосприйняття та діяльності.

4. Пара "інтуїтивність - сенсорність" також характеризує особливості взаємодії людини зі світом. При цьому інтуїтивність, що характеризувала психосоціальний тип радянської людини, наперед визначила появу середньої загальноосвітньої трудової політехнічної школи, орієнтованої на формування універсальної (всесічно розвиненої) особистості. Події 2004 р. ("помаранчева революція") стали можливими з відтворенням "сенсорного" українця, з появою в його установах історичного "доки не помацаю - не повірю!".

5. Пара "екстернальність - інтернальність" (локус-контроль) визначає схильність суб'єкта приписувати відповідальність за результати своєї діяльності відповідно зовнішнім або внутрішнім силам. Інакше кажучи, це один з ефективних індикаторів працюючих механізмів соціальної відповідальності: зовнішніх (державно-громадських) або внутрішніх (індивідуально-особистісних), контролю або самоконтролю.

6. Пара "екзекутивність - інтенційність" відображає гендерну ідентифікацію людини, тобто її психічну схильність до реалізації чоловічих або жіночих соціокультурних ролей. При цьому до архетипних властивостей екзекутивності належать жіночі соціокультурні ролі, пов'язані з народженням, збереженням, функціонуванням та забезпеченням цілісності сім'ї, соціальної групи, спільноти, а до архетипів інтенційності належать ролі розвитку, виходу за межі цілого, зв'язок сім'ї, соціальної групи, спільноти із зовнішнім світом.

Новацією школи архетипіки також є власний підхід до аналізу світової історії [2]. Зокрема, на підставі циклічної парадигми розроблено принципово нову для соціальної філософії та інших соціальних наук теоретико-синтетичну модель соціально-історичного аналізу та прогнозу - модель "універсального епохального циклу" (УЕЦ), яка відображає особливості розвитку соціального світу як результату розвитку різномасштабних соціальних суб'єктно-об'єктних сутностей: людини, суспільства, цивілізації. Відповідно соціально-історичний розвиток розглядають у форматі цієї моделі на мікро-, мезо- та макрорівнях як процес "проходження" п'яти соціальних циклів. Кожний із цих циклів описують за допомогою чотирьох універсальних елементів ("революція", "інволюція", "кoeволюція", "eволюція"), підпорядкованих загальній логіці зміни нормативних періодів (інволюція, eволюція), почергованих транзитивними станами (революція, кoeволюція) суспільного розвитку. Модель УЕЦ доповнена системою соціетальних показників, з використанням яких упродовж останнього десятиріччя ведуть моніторинг психосоціальних змін в Україні, а з 2010 р. - в Україні, Росії та Білорусі.

Загалом модель УЕЦ і комплекс кількісної та якісної психодіагностичних методик дають змогу відстежувати складну, нелінійну та різноспрямовану динаміку соціально-історичних процесів на рівні індивіда (людини), суспільства (національно-державного утворення) та людства (цивілізаційного наддержавного утворення).

Сьогодні роблять спроби аналізувати за допомогою цього дослідницького комплексу динаміку мікропроцесів світового та національно-державного розвитку. В останні роки вони просуваються в логіці інверсії (зворотно-оборотного процесу), відповідно до якої у країнах трансформації посилюються позиції авторитаризму як тимчасового державно-політичного режиму, який стає альтернативою демократії на шляху розв'язання ключових соціально-економічних завдань суспільно-історичного розвитку. Ці самі тенденції соціального середовища тяжіють над людиною й загалом позначаються на стані суб'єктивної реальності - людської ідентичності.

Моніторинг соціетальних змін (1992-2010 рр.) українського суспільства являє собою нову методологію і техніку соціологічного аналізу та прогнозування. Отримані за допомогою кількісного та якісного складників моніторингу дані відображають процеси суспільних змін на їхньому глибинному (психосоціальному) рівні, виявляють закономірний характер таких змін і загалом спроможні конструктивно доповнити прогнози реформування та виходу країни на режим усталеного розвитку.

Показники бінарних шкал моніторингу відображають реакції суспільної свідомості на соціально-політичні та економічні перетворення в Україні. При цьому прогресуюча або регресуюча динаміка його показників дає можливість оцінити рівень сформованості в Україні підвалин громадянського суспільства та міру його залежності від впливів з боку держави і груп великого капіталу. Згідно з даними моніторингу, українське суспільство (принаймні з 2002 р.) усталено просувається в напрямку нової (соціетальної) ідентичності, яку значною мірою забезпечує зростання показників раціональності та інтенційності. Це відповідно знаходить своє вираження у домінуванні (у тій частині населення, яка сформувала свою ідентичність) прийняття раціональних рішень і тяжіння до взаємодії із зовнішнім світом. Водночас тут виявляють себе характерні для екстраверсії орієнтація на "соціально-матеріальну" сутність, що провокує ставлення до людини як до продуктивної сили, та "соціально-класове" відношення між інтересами малого і середнього бізнесу та монопольним становищем великого капіталу. Превалювання серед осіб, які сформували свою ідентичність, емоційності там, де потрібна прагматичність, схильності до інтуїтивності та перенесення відповідальності за результати своєї діяльності на зовнішні обставини фактично свідчить про процеси відкочування (2006 р.), які характеризують соціальну ситуацію в Україні як повернення до рудиментів соціально-класової суспільної свідомості.

Деяке відкочування має й загалом динаміка показників сформованості ідентичності. Так, стартувавши 2002 р. на рівні показника 34%, вона досягла наприкінці 2008 р. показника 47,51% дорослого населення. Але вже через рік (внаслідок занадто тривалої реформаторської бездіяльності) цей показник знизився до 36,37%. А з початком реформ 2010 р. показав наприкінці цього року новий сплеск і повернення майже на попередні позиції - 45,25%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Які ще суспільно-політичні процеси можуть бути "прочитані" в отриманих даних? Наприклад, не можна не відзначити тенденцію повернення до міфологізму та державної міфотворчості, особливо в контексті проголошених реформ (міфи) та їх реальних утілень. Також очевидними є квазікласові форми опозиційного протистояння, що формуються, квазіантагонізм між представниками малого і середнього бізнесу (опозиційне ядро) та представниками великого бізнесу (олігархи) і держави, що захищає їхні інтереси. Суспільна недовіра, розчарованість і психологічна стомленість від політиканства перетворюються на дистанціювання громадян, їх капсулювання у мікросередовищі сімейно-родинних, дружніх відносин, які містять достатньо високий рівень довіри, соціально-психологічної та моральної підтримки. З одного боку, це дає змогу підтримувати стабільність суспільства, а з другого - стає перешкодою для розвитку інституцій суспільства та влади. По суті, державно-управлінська діяльність відбувається на тлі амбівалентності (подвійного стану), наслідком чого є ситуаційний характер поведінки, інформаційна залежність людей, до якої додаються також психопатологічні неврози та моральна втомленість від результатів дії влади. Вважаємо перспективним подальше дослідження аналізу глибинного досвіду психосоціокультурної вкоріненості феномену ідентичності (на прикладі Росії, Білорусі та України), його відтворення в суспільно-політичних та державно-управлінських процесах.

Список використаних джерел

1. *Аверинцев С.* Архетипы / С. Аверинцев // Мифы народов мира : энциклопедия : в 2 т. - М. : Больш. Рос. энцикл., 1998. - Т. 1. - С. 110-111.
2. *Афонин Э. А.* Великая коэволюция: глобальные проблемы современности: историко-социологический анализ / Э. А. Афонин, А. М. Бандурка, А. Ю. Мартынов. - К. : Парлам. изд-во, 2003. - 384 с.
3. *Афонин Э. А.* Цвет и психика = Color and Psyche / Э. А. Афонин // Аэропорт. - 2006. - № 1. - С. 52-55. - Режим доступа : <http://afonined.livejournal.com/1179.html>
4. *Афонін Е. А.* Психокультура України: "помаранчевий перехід" / Е. А. Афонін, О. А. Донченко, В. О. Антоненко // Соц. психологія. - 2006. - № 4. - С. 77-93.
5. *Бутирська Т. О.* Державне будівництво: стан, суперечності, перспективи розвитку в Україні / Т. О. Бутирська. - К. : Вид-во НАДУ, 2007. - 484 с.
6. *Василенко И. А.* Политическая глобалистика / Ирина Алексеевна Василенко. - М. : Логос, 2003. - 359 с.
7. *Донченко Е. А.* Социетальная психика / Е. А. Донченко. - К. : Наук. думка, 1994. - 309 с.
8. *Донченко О. А.* Архетипи соціального життя і політика (Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення) / О. А. Донченко, Ю. В. Романенко. - К. : Либідь, 2001. - 334 с.
9. *Зеленский В. В.* Базовый курс аналитической психологии, или Юнгианский брeвиарий / В. В. Зеленский. - М. : Когито-Центр, 2004. - 256 с.
10. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / авт. кол. : Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевський та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова. - К. : НАДУ, 2010. - 300 с.

11. Крупкин П. Л. Россия и современность: Проблемы совмещения: Опыт рационального совмещения / П. Л. Крупкин. - М. : Флинта ; Наука, 2010. - 568 с.
12. Культурология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. - 3 изд. - Ростов н/Д : Феникс, 2002. - 608 с.
13. Мартинов А. Ю. Історична соціологія (циклічна парадигма) / А. Ю. Мартинов. - К. : УАІД "Рада", 2004. - 288 с.
14. Московичи С. Машина, творящая богов / С. Московичи. - М. : Центр психологии и психотерапии, 1998.
15. Ольшанский Д. В. Политическая психология / Дмитрий Вадимович Ольшанский. - СПб. : Питер, 2002. - 575 с.
16. Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоц. докторів наук з державного управління. - Х. : Вид-во "ДокНаукДержУпр", 2010. - № 3-4. - 432 с.
17. Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоц. докторів наук з державного управління : спец. вип. - Х. : Вид-во "ДокНаукДержУпр", 2011. - 354 с.
18. Элиаде М. Миф о вечном возвращении: Архетипы и повторяемость / Мирча Элиаде. - СПб. : Алетейя, 1998. - 250 с.
19. Юнг К. Г. Инстинкт и бессознательное / К. Г. Юнг. - Режим доступа : <http://www/jungland.ru/Library/Instinct.htm#epl>

Ігор Мамонов,

аспірант кафедри політичної аналітики і прогнозування НАДУ

Концепція сталого розвитку як принцип цілепокладання в публічному управлінні

У статті розглянуто питання імплементації ідей, висловлених концепцією сталого розвитку, в якості принципів цілепокладання в публічному управлінні. Розкрито специфіку взаємодії концепції сталого розвитку та публічного управління. Обґрунтовано необхідність урахування положень із сталого розвитку у визначенні цілей публічно-управлінської діяльності. Запропоновано підходи до застосування ідеології сталого розвитку в публічному управлінні. *Ключові слова:* управлінські концепції, сталий розвиток, потреби та інтереси людини, цілі публічного управління, цілепокладання, принципи публічного управління.

The article investigates implementation of the sustainable development ideas as principles of goal setting in public administration. Specific interplay of the concept of sustainable development and public administration is revealed. Necessity of taking into account the provisions of sustainable development in defining public management goals is grounded. Approaches to application of the ideology of sustainable development in public administration are proposed.

Key words: governmental concepts, sustainable development, needs and interests, goals of public administration, goal setting, principles of public administration.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Серед представників багатьох наукових напрямів, зокрема політології та науки державного управління, існує усталений підхід щодо визнання цілей та цілепокладання як невід'ємних елементів управлін-